

Innehåll

Vågbrytare!	3
Det ligger i samhällsekonomins intresse	6
Blåtands ”Sköna nya värld”	10
Försiktighetsprincipen	13
Motorganisation till ICNIRP bildad	17
Grönmalning – skönmålning	18
Medlemsmötet november 2002	22
Storebror ser dig	28
Olle Johansson i Gnesta	29
Mobiltelefoni orsakar nervcellsdöd	32
Nertrimmad mikro	32
Freiburg-Appellen	33
Svart på vitt	36
Motstånd med framgång	38
Cherry-rapporten	41
Pressmeddelande från Miljöpartiet	43
Brev till alla landsting	44
Orsakar mobiltelefonin sparvdöd?	46
Adresser. lokala grupper	50

Vågbrytaren nr 2, andra tryckningen

Samordnare och ansvarig utgivare: Bo Fredberg

Adress: Nibble By 12, 153 91 Järna

Telefon: 0590-510 25, 08-550 163 52

E-post: vagbrytaren@jdb.se

Hemsida: www.vagbrytaren.org

Postgiro: 33 02 18-9

Medlemsavgift: minst 100:- per år

VÅGBRYTAREN

Medlemsblad nr 2, februari 2003

Vågbrytare!

Runt om i världen börjar myndigheter vidta försiktighetsåtgärder när det gäller mobilstrålningen – just med tanke på den stora mängd internationell forskning som påvisar stora risker med strålning långt under de gränsvärden som rekommenderas av ICNIRP.

I Sverige stirrar man sig fortfarande blind på det enda viktiga och saliggörande, att vårt land ska bli den främsta telekomnationen. Att Sverige samtidigt med mobilrevolutionen har blivit Europas sjukaste land struntar man i.

I TV-programmet ”Uppdrag granskning” tvingades SSI:s Ulf Bäverstam erkänna att kunskapsläget faktiskt är otillfredsställande och att försiktighetsprincipen därför borde tillämpas. Dagen efter sa Ulrika Messing i riksdagen att vi inte kan stoppa den tekniska utvecklingen, att det som strålar mest i vår omgivning är dammsugaren, ”och ingen av oss tycker att vi ska skrota den”, samt att vi måste lita på den internationella forskningen.

Med uttrycket ”den internationella forskningen” menar mer framsynna myndigheter i andra länder den forskning som faktiskt finns i frågan. Svenska myndigheter anser att det begreppet enbart syftar på ICNIRP:s rekommendationer. ICNIRP är en så kallat ”oberoende internationell strålskyddskommission”. Den är oberoende av alla former av internationell, statlig och demokratisk insyn. Kommissionen utser sina egna experter och finansieras av industrin. Denna kommission ska vi lita på enligt SSI, Socialstyrelsen och regeringen. Vi ska lita på den så till den milda grad att våra egna tillsynsmyndigheter inte ens orkar läsa forskningsrapporter själva.

Lyckligtvis är inte Sveriges regering representativ för svenska folket. Runt om i landet jäser ett missnöje och en misstro som växer sig starkare för varje dag. Till Vågbrytaren ringer dagligen otaliga människor som är upprörda över myndigheternas beteende. Dessa personer har ofta läst fler forskningsrapporter än vad Ulf Bäverstam, en av de ansvariga för landets strålmiljö, har gjort.

Två formellt organiserade underavdelningar till Vågbrytaren har bildats: Vågbrytaren mellan Vänern och Vättern och Vågbrytaren Härryda. Dessutom finns ett antal informella grupperingar, till exempel Vågbrytaren i Väst. I Gnesta, Hedemora, Växjö, Hudiksvall – ja i hela Sverige arbetar vågbrytare, i grupp eller ensamma, för att sprida information om den oerhörda miljö- och hälsokatastrof som vi ännu bara är i början av. Man skriver insändare och artiklar, anordnar föredrag med inspirerande, kunniga och modiga personer, visar film, delar ut informationsmaterial, samlar protestlistor osv.

I många kommuner har vågbrytare arbetat hårt för att få mobilutbyggnaden och lågstrålande zoner inskrivna i översiktsplanen. Man har bearbetat kommunalpolitiker med utgångspunkt från Miljöbalken, Plan- och Bygglagen, Agenda 21 och Agenda 22.

I Lidköping har Vågbrytaren inspirerat kommunen till att anta en policy i mastfrågan, där man ska ta särskild hänsyn till barn och elöverkänsliga. I Södertälje kommun har miljönämnden antagit en policy som innebär att nämnden inte vill att några nya bygglov ska ges förrän de lågstrålande zonerna är klart definierade och man fått en tydlig överblick över alla planerade bygglovsansökningar. I Sunne har man samlat ihop namnunderskrifter från 5 procent av befolkningen, vilket är vad som enligt lagen krävs för att kommunen måste behandla kravet på folkomröstning i frågan. I Hedemora har man anordnat föredrag, filmvisningar och diskussionsmöten och faktiskt lyckats få några politiker intresserade av den fråga de ska fatta beslut om.

Bygglov överklagas. Myndigheternas agerande ifrågasätts. På västkusten planeras bland annat en manifestation i kyrkan. Enskilda individer börjar göra civila olydnadsaktioner. Svenskarna börjar vakna. I lokaltidningarna står mycket om mobilstrålningen, om elöverkänsligas situation och om all den aktivitet som faktiskt pågår (Länstidningen i Södertälje hade till exempel en serie på nio artiklar i början av året). I rikstidningarna står det i princip ingenting.

Det är lätt att ge upp. Vi i styrelsen talar ofta med personer som kämpar ihärdigt, kunnigt och medvetet, men som ständigt måste brottas med en förtvivlan som är så djup och stark att den hotar övermanna dem. Denna förtvivlan beror på att arbetet med den viktiga mobilfrågan har öppnat deras ögon för hur korrupt och odemokratiskt vårt land faktiskt är.

Det är vårt ansvar att göra vad vi kan för att förändra den situationen. Just när detta skrivs håller vissa intressenter i riksdagen på att försöka avslå en lång rad utmärkta motioner om tillämpningen av försiktighetsprincipen i mobilfrågan. Vi får hålla i minnet att det är mörkast före gryningen. Sverige *håller* på att vakna och Vågbrytaren försöker påskynda uppvaknandet!

Sonja Fredberg

STORT TACK för alla generösa gåvor.
Stora som små, alla lika välkomna!

Tack också för alla tidningsurklipp
och mejlade artiklar.

DET LIGGER I SAMHÄLLSEKONOMINS INTRESSE ATT MOBILANVÄNDNINGEN INTE HOTAS

LUGNANDE BESKED?

Vi kan lugnt prata vidare i våra mobiltelefoner och med tillförsikt bosätta oss i närheten av basstationer för mobiltelefoni och sändare för radio och teve. Det är nämligen både fysikaliskt och biologiskt omöjligt att de låga nivåer av mikro-vågsstrålning som det här är fråga om skulle kunna leda till hälsorisker.

Dessa för så väl telekomindustrin som för alla flitiga mobilpratare välkomna besked ifrån professorerna Björn Cedervall, Magnus Ingelman-Sundberg, Robert Nilsson och Hans Wiksell fick alla de som läste *DN Debatt* den 18 juli 2002.

Men stopp där! Vågar vi lita blint på dessa fyra lärda herrar?

Vid ett symposium på Kungliga Vetenskapsakademien i våras diskuterades just dessa frågor, och svaret därifrån blev att det faktiskt finns vetenskapligt grundade misstankar om att det finns hälsorisker med den mikro-vågsstrålning det här är fråga om.

Mats-Olof Mattsson, docent i biologi, rapporterade bland annat om hur forskare i Thessaloniki i Grekland visat att möss som placerats i burar intill en antennpark fått allt färre ungar och så småningom blivit helt infertila. Denna infertilitet bestod när de flyttats bort från antennparken.

Mattsson refererade också en fallstudie från Bayern i Sydtyskland, där nötboskapen fått försämrat allmäntillstånd och beteende-

störningar och givit mindre mjölk efter att en GSM-mast placerats intill deras betesområde, där det tidigare endast funnits radio och tevemaster.

Lennart Hardell, professor i onkologi, redovisade en lång rad epidemiologiska studier. En från Australien 1996 visade en signifikant ökning, 24 procent, av leukemier hos människor som bodde inom en radie av fyra kilometer från tre radio- och tevesändare. Ökningen var högre bland barn under fjorton år.

En liknande studie gjordes i England 1997 och också där fann man en tydlig överrisk för leukemier hos människor som bodde nära en radio- och tevesändare, men i avtagande grad upp till tio kilometers avstånd. För dem som bodde längre bort än en mil från sändarna fanns ingen överrisk.

Hardell presenterade också ett par studier från Frankrike och Spanien som båda visade hur bland annat huvudvärk, trötthet, irritabilitet, sömnsvårigheter, koncentrationssvårigheter, yrsel och depression var vanligare bland människor som bodde närmare än 300 meter från en basstation för mobiltelefoni än hos en kontrollgrupp som bodde på längre avstånd. Man fann i den spanska studien en korrelation mellan uppmätta exponeringsvärden och symtom. Hardell konstaterade att dessa studier också ger ett stöd för de elöverkänsligas symtom.

Så långt symposiet.

Det finns också en rad forskare som fört fram förklaringsmodeller för hur de här reaktionerna kommer till stånd. Låt mig ge ett par exempel.

Redan 1978 redogör *FOA-tidningen* i sitt novembernummer i en artikel, med rubriken ”Mikrovågor påverkar fysiskt och psykiskt”, för ett försök med möss som redan vid mycket låga strålningsnivåer fått allvarliga reaktioner. Forskningsledaren

Olle Criborn menar att anledningen kan vara att det uppstår speciella antenneffekter i nervcellerna vid bestrålning, och att detta kan ge en avsevärd ökning av strålningens effekt. Criborns slutsats är att verkningarna från mikrovågorna nogga bör undersökas.

Den brittiske forskaren Dr G J Hyland har en liknande förklaringsmodell. Han skriver i november 2000 i den brittiska medicintidskriften *Lancet* om hur människor kan reagera på ytterst låga elektromagnetiska fält, bland annat från mobilmaster, på grund av att människokroppen är ett elektrokemiskt instrument med en enastående känslighet som kan störas av utifrån kommande elektriska impulser, i synnerhet om de liknar kroppens egna elektriska system.

Möjligheten av icke-termiska effekter, det vill säga effekter som inte beror på uppvärmning, kan bero på likheten mellan den utifrån kommande strålningen och den levande organismen, menar Hyland.

All vetenskap är provisorisk och vetenskapliga sanningar kullkastas när man nått ny kunskap. Ett närliggande exempel är hur man tidigare betraktade röntgenstrålning som helt ofarlig. I dag omfattas den av stränga restriktioner. Kanske kommer samma sak att ske också vad gäller mobiltelefonin.

Jack Valentin, genetiker och byrådirektör på Statens Strålskyddsinstitut, skriver i *En bok om strålning* (Norstedts 1987) att den biologiska effekten av den icke-joniserande strålningen – och dit hör strålningen från mobiltelefoni – är så varierande att det krävs omfattande forskning för att man ska kunna sätta gränsvärden. På grund av bristande kunskaper sätts gränsvärdena endast med tanke på termiska effekter, det vill säga för att förhindra uppvärmning av kroppsvävnad. Detta skrevs alltså redan 1987, men gäller tyvärr fortfarande.

”Bristande kunskaper” är nyckelord i detta sammanhang. I tidskriften *Dagens Forskning* nr 11 från maj 2002 refereras Europeiska Miljöbyråns, EEAs, granskning av fjorton fall av miljökatastrofer under 1900-talet. EEA har kommit till slutsatsen att det hör till undantagen att det vidtas åtgärder när det börjar finnas vetenskapligt grundade misstankar om skadeverkningar.

De exempel som ges är bland annat asbest, PCB, freon, utfiskningen av torsk och BSE, det vill säga galna ko-sjukan. EEA menar att anledningen till dessa sena reaktioner är att forskare inte gärna medger att de har kunskapsluckor och att ett sätt att komma till rätta med det är samarbete mellan olika vetenskapliga discipliner.

EEA varnar också för ett för starkt samröre mellan ekonomiska och politiska intressen när det gäller myndigheternas ansvar för befolkningens miljö och hälsa och ger ett aktuellt exempel på vad ett sådant samröre ledde till när det gällde BSE i Storbritannien. Trots att det tidigt fanns starka misstankar om att BSE kunde överföras till människor ville det brittiska jordbruksministeriet inte vidta några åtgärder som kunde ha negativa konsekvenser för den brittiska köttexporten eller exporten av ungdjur.

Här kan man ana en parallell till att varningarna för mikro-vågsstrålningen från mobiltelefoni i stort sett förklingsorhörda. Var och varannan svensk talar dagligen i mobiltelefon, och master finns i princip överallt, och fler är på gång.

Det ligger i samhällsekonominns intresse att mobilanvändningen inte hotas. I Sverige går i år inga statliga pengar till forskning inom detta område.

*Rigmor Granlund-Lind
augusti 2002*

MED BLÅTAND MOT "DU SKÖNA NYA VÄRLD"

Det svenska företaget BRAVE NEW WORLD och ytterligare 1900 olika företag utomlands, allt från telecomindustri till leksaksindustri, kopplade nyligen in sig till en ledningsgrupp, skapad av Bluetooth Special Interest Group: Ericsson, IBM, Intel, Lucent, Microsoft, 3Com, Motorola, Nokia och Toshiba. Ericsson utvecklade till att börja med systemet för att med ultrasnabba frekvenser sammankoppla hushållsapparater. De gav tekniken namn efter den danske vikingen Harald Blåtand – en vild, grym slaktmaskin både till lands och till sjöss. Han intog länder över hela Europa. Kvinnorna våldtogs och männen slogs ihjäl...

SPECIELL INTRESSEGRUPP – DEN MYCKET MODIGA NYA SLAKTMASKINEN

I dag är Blåtands speciella intressegrupp, påtryckare för fabrikanter som till exempel Brave New World, gravt teknikberusade – liksom naturligtvis också vissa investerare och banker på aktiemarknaden. Amerikanske bankinvesteraren Morgan Stanley Dean Witter, till exempel, kalkylerar med att 700 miljoner Blåtandsprodukter kommer att produceras år 2005. I juni 2002 arrangerade Morgan Stanley Dean Witter ett Blåtandsseminarium i London. Hundra personer beräknades komma till denna lokala begivenhet, mer än 400 kom, from all over. På seminariet beskrevs tekniken lyriskt. Tekniken är ursprungligen tänkt för att bilda personliga nätverk, för att förena, koppla samman telefoner, kameror, datorer, tvättmaskiner – ja, vad ni vill – till ett trådlöst system. Systemet använder sig av frekvensen 2,4 Gigahertz och når 10 meter utan någon förstärkning och ytterligare 100 meter med förstärkning och kan överföra 12 Megabite/sek.

Jag ser detta som en potentiell elektrisk slaktmaskin som hotar biologiskt liv. Redan i moderlivet exponeras embryot för ultrahöga

frekvenser då modern är trådlöst ansluten till den omgivande elektriska utrustningen.

EFTER FESTEN

”Brave New World” samlade ännu ett sensationellt möte, denna gång i Frankrike. Där hade man ”Unplugged feast” i Nizza augusti 2002. ”Alla” förväntades vara där för att diskutera Blåtands stora användbarhet för banker och investerare – STORT ekonomiskt utbyte förväntas (Some Real Big Money).

När jag analyserade några supportrar till de 40 svenska Blåtandsföretagen (det finns ytterligare 1860 utanför Sverige) märkte jag att en del företag för medicinsk elektronisk utrustning – exempelvis Ortivus, specialiserade på utrustning för övervakning av hjärtpatienter, men också flygbolag som SAS, Scandinavian Airline System – var med på festen för denna nya sköna värld. Detta lät mycket betänkligt. Inte minst mot bakgrund av de rapporter som har gjorts om utslagna pacemakers och annan livsuppehållande elektronik vid exponering för mikrovågsstrålning från mobiler, från stölskyddsbågar i varuhus och så vidare.

När jag för ett år sedan talade med chefsteknikern på Socialstyrelsen (som har tillsynsansvar för elektrisk utrustning på sjukhus), lade han pannan i djupa veck, suckade och sa att den trådlösa IT-industrin saknar varje form av moral. Men jag fick inte citera honom. Det gör jag ju heller inte med namn (han har förresten bytt jobb). Industrin vill exempelvis höja frekvenserna och på samma gång minska skyddsavstånden till känslig sjukhusapparatur, som kuvöser och liknande. Efter det samtalet talade jag med en chefstekniker på SAS elektronikavdelning. Jag frågade hur han såg på flygets egna signaler och alla de omgivande signalerna i luften och hur dessa möjligen på ett mindre lyckat sätt kunde påverka varandra. Pannan i stora veck här också, och med en mycket djup suck: ”Ja det har vi faktiskt ingen aning om. Vi har svårt nog att hålla reda på alla signaler som vi själva genererar inom flygområdet.”

*Herrar direktörer och försäljare vid Ortivus, med sina hjärt-
utrustningar, och SAS-ledningen med sina flygplan, lägger dock
alla sina välkammade huvuden på sned, ler och säger: "Våra
anläggningar är säkra – de störs inte av mobiltelefoni!" (Men vi
vet att Finnair bannlyser mobiler i flygplan och vi vet att de
flesta sjukhus, ja till och med banker och hela industrier, Volvo
Skövdeverken till exempel säger: "Inga mobiler här tack!")*

EN STRÅLPENETRERAD MÄNSKLIGHET

Att studera webben, speciellt annonserna från den trådlösa industrin, är lärorikt. Det är värdefullt. Jag ser framför mig ett stort antal pojkar som ännu inte har kommit ur sin pubertala fas, men väl ur reklamskolan och som nu genom sin fräckhet har fått kneg som reklamare för telekomindustrin, där de skriver om "Wild World Wap", om "Wonder" och om "Miracle". You Name It!

Ibland använder Blåtandsreklamarna helt framt ordet PENE-TRERA. Tar man termen marknadstekniskt betyder den att tränga in i ett marknadssegment med sin produkt. Göran Perssons regering har bestämt att telekomoperatörerna med 3G ska tränga in i alla svenska hem – så när som på 0,02 procent.

Ett mobiltelefonföretag annonserade för ett par år sedan att deras utrustning "Tränger genom både stål och betong". Och påståendet är fullt korrekt om man menar armerad betong. Mikrovågorna från mobiltelefoni och diverse trådlöst går även rakt in i människokroppar. Men försök att ställa en fråga om det till forskare som professor Yngve Hamnerius (professor i mikrovågsteknik) eller andra så får ni se. Han svarar ingenting. Jag frågade honom, och flera andra forskare på området mikrovågor och hälsa, om hur mycket av mikrovågorna som passerar buken på en havande mamma, och hur mycket som sedan går igenom fostret. Jag fick inga svar.

"Genom både stål och betong" och en strålpenetration av alla

svenska medborgare. Statsminister Göran Perssons handlingskraft skulle nog ha gjort ett enormt stort intryck på den grymme Harald Blåtand. Om han hade levt i dag, hade han säkert sagt: "Göran är en man av den rätta ullen!"

Jan Åberg

FÖRSIKTIGHETSPRINCIPEN

11/2-03

Bäste Hr. Bäverstam!

Jag vill å min och otaliga andras vägnar tacka för Ditt rättframma uttalande i teveprogrammet "Uppdrag Granskning" i kväll på teve 1.

Ditt uttalande om kunskapsläget om effekter från mobiltelefoni (långt ifrån kartlagt/klarlagt) och Ditt på reporterns fråga uttalade jakande till att försiktighetsprincipen gäller, gläder hela miljörelsen. Jag undrar därför hur denna, av SVT dokumenterade, uttalade försiktighetsprincip ska tillämpas vid utbyggnad av 3G-nätet i Sverige, vid DECT-telefoner inomhus och när det gäller användning av mobiler av våra små barn?

Har SSI någon strategi för att på dessa områden implementera försiktighetsprincipen? Hur ser den då ut?

Med utomordentliga hälsningar
Jan Åberg

Bäste Jan Åberg!

Du anser att jag i TV-programmet "Uppdrag Granskning" uttalat att SSI avser att tillämpa "försiktighetsprincipen" vad gäller ett antal med telefoni förknippade frågor. Det är inte vad jag sade, och heller inte vad jag avsåg att säga.

Du frågar efter SSI:s strategi vad gäller försiktighetsprincipens

tillämpning inom olika områden. Det finns ingen allmänt accepterad formulering av en försiktighetsprincip som skall gälla i alla sammanhang.

Det som refereras till när begreppet försiktighetsprincipen tas upp är många gånger en allmän hållning i olika värderingsfrågor. Men detta vet du säkert.

Inom EU funderar man på hur försiktighetsprincipen ska tillämpas i frågor om elektromagnetiska fält.

Frågan kommer att diskuteras i en workshop i Luxemburg i slutet av februari. SSI kommer att följa detta arbete.

Bästa hälsningar

Ulf Bäverstam Forskningschef, SSI

VÅGBRYTARENS KOMMENTAR:

Det är intressant att Ulf Bäverstam, vice generaldirektör för Statens strålskyddsinstitut, en svensk myndighet, inte känner till svensk lag!

Försiktighetsprincipen är en del av Svea Rikes Lag, och *inte* ”en allmän hållning i olika värderingsfrågor”.

Vi rekommenderar Ulf Bäverstam att läsa Miljöbalken 2 kap 3 §:

”Alla som bedriver eller avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.”

Om man vill fördjupa sig i hur en lagtext ska tolkas läser man motivtexten. Följande är utdrag ur motivtexten om just försiktighetsprincipen:

Försiktighetsprincipen – den grundläggande hänsynsregeln

3§ innehåller tre olika principer; miljöbalkens försiktighetsprincip, principen om att förorenaren betalar och principen om bästa teknik. Försiktighetsprincipen i miljöbalken, som är lika formulerad som den försiktighetsprincipen som ingår i Riodeklarationen, är miljöbalkens grundläggande hänsynsregel. Enligt propositionstexten anses att den internationellt vedertagna försiktighetsprincipen kommer till uttryck genom denna bestämmelse i miljöbalken.

Försiktighetsprincipen innebär att redan risken för skador och olägenheter medför en skyldighet att vidta åtgärder som behövs för att negativa effekter på hälsa och miljö ska förebyggas, hindras eller motverkas. Skyldigheten gäller alltså inte bara konstaterade skador och olägenheter, utan även möjliga/sannolika/troliga skador och olägenheter. Regeln är tillämplig på alla verksamheter som kan ha betydelse för miljöbalkens mål.

Redan risken för en störning innebär krav på åtgärd

Om det inte finns direkt kunskap om sambandet mellan verksamheten och olägenheten, men det finns skäl att anta att ett samband finns, ska bristen på bevisning om orsaks-samband inte frita en verksamhetsutövare från skyldigheten att göra vad som skäligen kan krävas. *En osäkerhet om ett ämnes farlighet eller en verksamhets påverkan ska inte gå*

ut över människor eller miljön, utan i stället begränsa/hindra verksamheten eller användning av ämnet. I motivtexten skriver regeringen att avsaknaden av vetenskaplig bevisning inte får användas som en ursäkt för att skjuta upp kostnadseffektiva åtgärder för att förhindra miljöförstöring.

Redan risken för att en viss åtgärd ska medföra störningar för människors hälsa eller miljön är tillräckligt för att man ska göra vad som går för att förhindra en störning.

Den massiva mängd allvarliga hälsokonsekvenser av radiofrekvent mikrovågsstrålning som påvisats av tunga forskare från hela världen borde ha utlöst försiktighetsprincipen för länge sedan.

Kan vi verkligen acceptera att svenska myndigheter, på alla nivåer, låter sig styras av mobillobbyn och inte av Svea Rikes Lag och obunden forskning?

Bo Fredberg

Det är summan av kardemumman
som är pudelns kärna

BF

MOTORGANISATION TILL ICNIRP BILDAD

Det internationella projektet ICRESERVE har startat. Adressen är: www.hese-project.org/organisation

På denna hemsida ska man samla referenser till alla relevanta forskningsrapporter om EMF. Den kommer att länka samman oberoende EMF-forskare från hela världen.

Meningen är att varje land ska ha en underavdelning dit man kan klicka sig via hemsidan. Där ska landets kritiska, oberoende forskares studier publiceras. Det kommer också att finnas en sida som länkar samman alla de otaliga aktionsgrupperna som finns över hela världen.

De första studierna och presentationerna av vetenskapsmän är redan online (Dr Hyland, Dr Warne, Dr Neil Cherry). Många fler vetenskapsmän har redan sagt att de vill delta. Länder som Spanien, Schweiz, Österrike, Israel, Sydafrika, Polen, Ryssland, Thailand och USA har sagt att de vill delta och stödja denna EMF-forskarnas internationella, oberoende hemsida.

Förutom vetenskapliga studier, vill man publicera observationer gjorda av onormala ansamlingar av sjukdomsfall, medicinska data (som givetvis kommer att avidentifieras), läkares iakttagelser, med mera.

GRÖNMÅLNING – SKÖNMÅLNING

Om och om igen måste vi fråga oss hur det är möjligt att alarmerande resultat av omfattande studier och forskning på den elektromagnetiska miljöns inverkan på människan så konsekvent negligeras, bagatelliseras och till och med förnekas. Vetenskapsmän förnekar andra vetenskapsmäns omfattande arbeten och resultat. Vad är det som pågår?

I den fristående tidningen *Medikament* nr 6 i år finns en artikel av Bo Walhjalt som sätter namn på det faktum att allt inte står rätt till i forskarvärlden. Namnet är *Greenwashing*, ett uttryck som man använder i den anglosaxiska världen. Det används till exempel om förhållanden då forskare anlitas av industrin för att med sina deklARATIONER och slutsatser ge frisedlar åt sina uppdragsgivare. Det mesta går att göra rumsrent med pengar. Så gott som alla risker går också att bortförklara med pengar. Jag kommer här att återge en del citat ur artikeln *Greenwashing – en introduktion*.

”Greenwashing är en benämning på de vilseledande aktiviteter som döljer de faktiska miljö- och hälsoeffekterna av industrins aktiviteter och produkter, eller riskerna. Med risker menas här det som på empirisk eller teoretisk grund kan misstänkas ha skadliga effekter.”

”Greenwashers kan delas in i två huvudkategorier. Den ena utgörs av opinionsbildare.... Den andra utgörs av forskare som framför industrins ståndpunkt.... Greenwashers bedriver ett aktivt anti-miljö- och antihälsoarbete.”

”Greenwashers.... servar industrin med verktygen (expertutlå-

tanden, vittnesmål, översikter, utvärderingar mm) som behövs för att industrin ska kunna förverkliga sina planer.”

I ett nr av *Läkartidningen* 2002 i en artikel av M.Lambe, E. Hallhagen, G. Boethius om tobaksindustrin ”pekas med eftertryck på agerandet som *en desinformationsmaskin och den systematiska diskrediteringen av meningsmotståndare*, med andra ord ett klassiskt exempel på Greenwashing” (citatet är Bo Walhjalts).

”Greenwashers har varit mycket framgångsrika. Sverige är inte undantaget, även om det tog längre tid att nå framgång här.”

”Framgångsrik Greenwashing sätter försiktighetsprincipen på undantag och får affärerna att blomstra i takt med moralens erosion.” Vidare: ”Greenwashing handlar om PR, inte om kunskapsproduktion. Stora ansträngningar görs för att förhindra forskning som skulle kunna resultera i för industrin dåliga nyheter – ju färre forskaralarm, desto bättre. Om sådan forskning inte går att hindra gäller det att diskreditera.” Slut citat artikeln.

Den 3 september 2001 och den 18 juli 2002 presenterade sig vad som ligger närmast till hands att kalla en grupp forskningsöverförmyndare i Sverige, professorer vid Karolinska Institutet, Stockholms och Lunds universitet, med en DN-artikel med rubriken ”*Mobiltelefonen ofarlig*” och en artikel i Svenska Dagbladet rubricerad: *Forskare som pratar strunt*.

Struntet är naturligtvis inte överförmyndarnas utan alla de andra forskarnas som har framlagt resultat som pekar på allvarliga faror och risker. Med stor pondus föreger överförmyndarna dessa resultat vara allt från falsarier till bristande professionalism.

I DN-artikeln sägs att ”För epidemiologiska data ser man väsentligen ingenting övertygande, och: ”Sammanfattningsvis bedömer vi att exponering för EMF inte utgör en risk för cancer eller ärftlig

skada. *Denna bedömning rubbas inte av de enstaka larmrapporter som förekommit.*” (Min kursivering).

Med andra ord ska vi känna oss fullkomligt lugna även om tusen sinom tusen master och basstationsantennor och miljoner mobiltelefoner omger oss. Vi ska som ”strunt” betrakta Lennart Hardells 10-åriga forskning på mobiltelefoners samband med cancer på bland annat hörselnerven. Likaså Neil Cherrys i hela världen uppmärksammade och i EU-parlamentet presenterade sammanställning av forskning i fråga om elektromagnetiska fälts inverkan på förekomst av cancer samt deras cardiologiska, neurologiska och reproduktiva effekter.

Att forskaren John Holt i Australien hävdar att mikrovågor i vissa frekvenser stimulerar tillväxten av redan befintlig cancer, att svenska lundaforskarna Salford, Brun, Persson i mångfaldigt upprepade försök på råttor kunnat påvisa genombrott på blodhjärnbarriären under inverkan av elektromagnetisk strålning, att professor Henry Lai (Washington University) påvisat att råttor som exponerats för mikrovågor tappar, glömmer, inlärt beteende hör väl också till struntavdelningen.

I Australien har vi den uppmärksammade *Frenchrapporten* som påvisat att bestrålning av mastceller i provrör orsakar stor utsöndring av histamin (detsamma som sker vid allergi). Att de elektriska strömningarna i hjärnan förändras är inte svårt att bevisa eftersom det går att använda människor vid försök, vilket bland annat skett vid universitetet i Zürich.

Uppräkningen av forskning, studier och resultat kan bli hur lång som helst – och likaså hur allt förringas eller bortförklaras av en grupp som själva utsett sig till ”forskarelit”. Sverige har ett skriande behov av oberoende forskning, men inte en krona ges i anslag till sådan. Vi behöver forskning som lyfter fram och som inte bortförklarar; vi behöver forskning som inte är köpt av

industrin. I *Finansstidningen*, 2002 02 08 berättas det att "Microsoft satsar omkring fem miljarder dollar årligen på forskning och utveckling". En stor del av pengarna går via projekt vid universiteten.

I Kista finns forskningsenheten Wireless KTH, "Där Ericsson och Microsoft tillsammans med Nokia och Telia tillhör de största sponsorerna". "Totalt ska Wireless KTH sysselsätta omkring 100 forskare. Det kan bli hur stort som helst. Målet är att ha en budget på 50 miljoner kr i år."

När man sitter på föredrag för att lyssna till någon av de få forskare i Sverige som framträder offentligt för att förklara den nya mobiltelefonin, dess möjliga välsignelser och möjliga risker, så märker man hur osäkra vi vanliga människor är. Ständigt återkommer samma slags försagda frågor om det kan vara skadligt, om avstånd, om möjlighet att minska utsatthet och så vidare.

Varje människa behöver idag bli sin egen forskare på forskningen – inte bara lyssna till en eller annan föreläsare, läsa en eller annan tidningsartikel, utan ta reda på vad olika forskare i olika länder har kommit fram till. Det finns ett oändligt stort material att ta till sig, det finns böcker som redovisar och mycket finns att hämta på internet.

Det är viktigt att vi blir insatta i ämnet elektromagnetisk strålning och mobiltelefoni, för ingen kan säga att det där angår inte mig! Så länge vi bara lyssnar till enstaka röster eller besserwissers är vi trevande och osäkra och vet inte vad vi ska tro. När vi inhämtar kunskaper och ställer det ena mot det andra börjar vi genomskåda och låter inte längre Greenwashing dupera oss.

Therése Lindberg

MEDLEMSMÖTET NOVEMBER 2002

med föredrag av Clas Tegenfeldt

Den sextonde november samlades cirka hundra vågbrytare och andra intresserade till ett öppet medlemsmöte i Solvikskolans runda lerhus utanför Järna. Brasan sprakade, stearinljusen fladdrade, det var långt till närmaste mobilmast och alla mobiler var desarmerade. Man kan fråga sig vad denna ”otidsenliga” miljö har att göra med ett så modernt fenomen som mikrvågsstrålning?

Mycket, är svaret, eftersom vi för en gångs skull ville ge dem som skadats av dagens strålmiljö en chans att delta och därför valt denna lokal. Tanken var också att icke-elkänsliga skulle få en förnimmelse av att livet inte är lika enkelt för en elskadad.

Eftermiddagens föredragshållare var **Clas Tegenfeldt**, civilingenjör, forskare, elkonsult och författare till boken ”Tål Du el?”.

Clas började med att ge oss en ingående lektion i elfysikens elementa. Därefter gick han vidare till att kommentera några av de vanligast förekommande påståendena om mobilstrålningen. Bland helt felaktiga påståenden nämndes: ”Det är bara strålning inom några meter från antennen”. Påståendet är felaktigt därför att strålning är den del av ett elektromagnetiskt fält som ”lossnar från källan” och rör sig utåt med ljusets hastighet. Därför talar man om elektromagnetiska fält nära

antennen och strålning först en bit därifrån. Felaktigt är också påståendet att strålning försvinner helt med avståndet. Strålning försvinner inte, den bara avtar med kvadraten på avståndet. Detta kan tyckas höra till fysikens spetsfundigheter, men visar ändå att SSI och operatörerna använder ett vilseledande språk.

Clas talade en hel del om begreppet ”Sant ur ett visst perspektiv”, det vill säga vilseledande. Han berättade bland annat att de instrument som SSI och mobiloperatörerna använder är avsedda att med stor precision mäta värden nära gränsvärdena. På lägre nivåer blir resultaten otillförlitliga. Därför kan man få höra påståenden om att strålningen inte ökar när antenner satts upp, trots att varje tillskott givetvis ökar den totala mängden strålning. Dessutom brukar man bara räkna med medelvärden och inte med maxvärdena som är det viktiga, i synnerhet för elöverkänsliga. Att ta ett medelvärde är som att säga: ”Om jag sätter en fot i en hink med iskallt vatten och en i en hink med kokande vatten så är det i medeltal ganska skönt”.

Perspektivet vidgades till att omfatta allt liv på jorden. Fåglar, fiskar, havssköldpaddor och insekter orienterar sig med hjälp av magnetfält. Hajar detekterar byten bland annat med hjälp av bytets elfält. Anaeroba bakterier simmar efter jordens elfält. Vad händer då när man tillför konstgjorda elektromagnetiska fält? Man har sett att bin kan förvillas, fåglar flyga vilse och så vidare. Clas beskrivningar av några av de livsprocesser som styrs av elektriska och magnetiska fält öppnade onekligen hisnande perspektiv.

Nästa punkt var hälsoeffekter. De odiskutabla hälsokonsekvenserna av alltför starka elektriska och magnetiska fält är värmeeffekter: ”Koka fläsk”. Skadorna sker först där kroppen har sämst möjlighet att transportera bort värme, det vill säga

testiklar och ögon. Detta märkte man under andra världskriget, då soldater som arbetat med radar drabbades av ögonskador och temporär sterilitet.

Detta ledde till att man försökte hitta gränsvärden för hur starka radiofrekventa fält människor får utsättas för. De rekommenderade gränsvärden som finns idag grundar sig just på denna uppvärmningseffekt. Närmare bestämt den effekttäthet som gör att bakre linskapseln hos en hamster grumlas efter en exponering på 6-8 minuter. Vid 900 megahertz är detta värde 1000 V/m. Det har sedan delats med 50 för att få gränsvärdet för den strålning som allmänheten får utsättas för året om, dygnet runt – $450 \mu\text{W}/\text{cm}^2$. Vid högre frekvenser är gränsvärdet märkligt nog högre, men stannar vid 2000 MHz på $1000 \mu\text{W}/\text{cm}^2$.

Resonemanget kring detta gränsvärde beskrev Clas så här: "Vi vet att det är farligt över gränsvärdet – alltså måste det vara helt ofarligt under". Det är lika orimligt som att säga: "Om det regnar har jag paraply – alltså regnar det om jag har paraply".

När man idag talar om hälsoeffekter av mobiltelefoni är det inte värmeeffekter som är på tapeten. Gränsvärdet är bara till för att skydda oss mot en akut uppvärmningsskada efter 6-8 minuters exponering.

Många forskare har funnit effekter som cancer, huvudvärk, genombrott på blod-hjärnbarriären med mera, vid strålningsnivåer som ligger långt under gällande gränsvärden. *Därför bör försiktighetsprincipen träda i kraft. Försiktighetsprincipen är till för att skydda mot det som inte är "etablerat" skadligt. Det behövs bara en misstanke för att försiktighetsprincipen ska gälla. Gränsvärden sätts efter etablerad kun-*

skap. Försiktighetsprincipen är till för att skydda mot miss-tänkta faror. Därför är det minst sagt märkligt när miljö-ministern säger att gränsvärdet är försiktighetsprincipen.

SSI säger att det ska råda konsensus i forskarvärlden innan åtgärder vidtas. Mot detta opponerade sig Clas starkt. *Forskning kan inte och får inte vara en demokratisk fråga.* Då blir det som om man misstänker att det kanske finns en nål i en höstack. Nittionio forskare söker, men finner ingenting. När så den hundrade forskaren lyckas hitta nålen bryr sig ingen om det, eftersom 99 procent av forskarna inte fann något. Alltså kan det inte ha funnits någon nål!

Clas beskrev några få av de många hälsoeffekter som forskare funnit vid låga strålnivåer. Han talade om Hardells cancerforskning och Salfords oroande forskning som visar på genom-brott av blod-hjärnbarriären vid tusendelar av gränsvärdet. När det gäller cancer kan exponering ge upphov till en skada som upptäckts först efter tio år.

Michael Repacholi har funnit att möss som exponerades för mikrovågsstrålning fick dubbla DNA-strängbrott. Dessa kan inte repareras, så resultatet kan bli celledöd eller att en cancer-tumör initieras. Henri Lai har gjort flera studier på cellnivå och med djurförsök som uppvisar liknande resultat.

Frågan är också vad som händer vid interaktionen mellan olika typer av strålning. Stora delar av befolkningen är exponerade för vagabonderande strömmar, via fjärrvärmerör och dylikt. Kraftledningar, hushållsel – det finns många källor till strålning. Till detta kommer all den radiofrekventa strålningen.

Mobiloperatörer och SSI säger ofta: ”Det är inte så märkvärdigt med GSM när vi har så mycket annat i luften”. Men FM-

sändare pulsar inte, medan GSM pulsar 217 ggr/s. 3G kommer att ligga som en brusmatta över allting. Tio gånger så många sändare innebär inte att det blir svagare strålning. Även om varje 3G-sändare blir något svagare än GSM, innebär varje sändare ny energi i luften. 3G kräver många sändare på grund av den höga frekvensen (upp till 2200 MHz), för att uppnå total täckning och för att uppnå en så hög fältstyrka att 3G kan fungera som bredband med ständig nätuppkoppling för alla abonnenter.

Nu är GSM-strålningen den som helt dominerar i Sverige. När GSM drogs igång innebar det den största enskilda förändringen av den radiofrekventa strålmiljön någonsin. Fältstyrkan avtar med avståndet. Tätt mellan antenner ger större fältstyrka. Därför dominerar GSM-strålningen över TV-strålningen. Därför kommer 3G att dominera helt.

Detta var bara ett kortfattat referat av ett flera timmar långt, mycket innehållsrikt och intressant föredrag. Fullproppade med information hade vi lite svårt att samla oss till det planerade diskussionsmötet efteråt, men det blev ändå en hel del sagt.

Redogörelsen för Vågbrytarens arbete runt om i landet blev med nödvändighet mycket schematisk. En lite mer ingående rapport återfinns på annan plats i detta blad.

Diskussionen kom att handla mycket om lågstrålande zoner. Vi kom fram till att definitionen av zonerna måste grundas på mätningar av strålningen med adekvata instrument. Maxvärdena är de enda intressanta värdena i detta sammanhang, eftersom det är de som är avgörande för om miljön är uthärdlig för elöverkänsliga. Det räcker inte att bestämma ett

visst avstånd till omgivande master, eftersom operatörerna då kan öka sändningseffekten på närliggande antenner, och därmed omintetgöra den lågstrålande zonen.

Vi konstaterade att det är viktigt att få igång ett intensifierat offentligt samtal om elsmogen. Det är viktigt att tala med myndigheter, men förmodligen ännu viktigare att tala med gemene man. Trägen vinner och en upplyst allmän opinion är ett skrämmande begrepp för lata politiker och hänsynslösa mobiloperatörer.

En medlem berättade om sina planer att dra igång ett internationellt forum för alla miljörelaterade sjukdomar, där forskare, läkare och andra kan samverka och lära av varandra. Styrelsen kan förmedla kontakten till henne om någon vill vara med och arbeta med detta.

Försäkringsfrågan kom på tapeten. Det konstaterades att eftersom mobiloperatörerna inte kan få försäkringar mot eventuella skadeståndsanspråk för hälsoeffekter av mobiltelefonin, blir det omöjligt för dem att med någon trovärdighet leva upp till sitt åtagande i avtalet med de allmännyttiga bostadsföretagen – att ta ansvaret för alla eventuella hälsokonsekvenser. Detta är definitivt en central fråga, och man borde rimligtvis kunna kräva ett totalt stopp för all vidare utbyggnad tills ansvarsfrågan är tillfredsställande löst.

Det konstaterades att det vore bra att samla överklagande på vår hemsida för inspiration. Detta håller vi nu på att göra.

Sonja Fredberg

STOREBROR SER DIG

I höstas skrev The Guardian om det hemliga engelska Celldar-systemet, som kommer att göra det möjligt att övervaka varje individ överallt och under dygnets alla timmar.

Det nya systemet innebär att mobilmaster kan användas i övervakningen av individer och fordon. Tekniken urskiljer de former som framträder när radiovågor från mobilsändare möter motstånd. Signaler som studsar tillbaka från orörliga föremål filtreras bort av mottagare. Detta gör att man kan följa människors och fordons rörelser med stor precision.

Systemet fungerar överallt där det finns mottagning för mobiltelefoner. Genom att sätta mottagare på mobilmaster, kan man sikta in sig på objekt långt bort och följa deras rörelser på en skärm. Övervakarens utrustning behöver inte vara större än en bärbar dator. Forskarna arbetar nu för att ge den nya utrustningen ”röntgenkapacitet”, så att den ska kunna se genom väggar och in i människors hem.

Tillsammans med den teknik som gör att människor kan identifieras genom sina mobiltelefoner, innebär Celldar att individer kommer att kunna övervakas på hundratals kilometers avstånd. Prototyperna har fungerat på hundra meters håll, men de som utvecklar tekniken är övertygade om att det går att utvidga räckvidden radikalt.

Terroristbekämpare jublar, medan medborgarrörelser förfärat protesterar och undrar vad som händer med den personliga integriteten. Eftersom utrustning för denna typ av övervakning är i stort sett omöjlig att spåra, är risken överhängande att den kommer att missbrukas – exempelvis av privatdetektiver, övernitiska myndigheter och varför inte av terrorister?

OLLE JOHANSSON I GNESTA

Docent Olle Johansson från Karolinska Institutet är en flitig och (med all rätt) populär föredragshållare. I januari i år var det Gnestas tur att få ta del av hans omfattande kunskaper. En publik på 120 personer (vilket är fantastiskt i lilla Gnesta) lyssnade koncentrerat på Olles redogörelse för tio av de hundratals väl underbyggda forskningsrapporter som finns om negativa hälsoeffekter av elektromagnetisk strålning.

Med tanke på att allergi är ett av våra allra största folkhälsoproblem, var det intressant att höra att en av världens främsta cellbiologer, australiern Peter French och hans medarbetare, 1997 publicerade en studie i tidskriften "*Cell Biology International*", där de påvisade ett sannolikt samband mellan mikrovågsfrekvent strålning och allergi.

Vid allergiska reaktioner är kroppens mastceller aktiva. De producerar bland annat histamin. Peter French exponerade mastceller i en cellkultur för strålning med Australiens dåvarande mobiltelefonifrekvens 835 MHz. Resultatet blev att mastcellerna reagerade som på ett allergen (dvs ett allergiframkallande ämne).

Studien gjordes senare om, av Charles Harvey, på ett lite annorlunda sätt och med andra typer av mastceller, men med samma resultat.

I Sverige kunde den mycket välrenommerade histopatologen Björn Lagerholm i mitten av 1980-talet konstatera att elkänsliga har ett ökat antal mastceller i huden. Mastcellerna var också större och låg ytligare. I början av 1990-talet gjorde Olle Johansson och hans medarbetare om studien med samma resultat. Han gjorde också en studie där friska försökspersoner fick sitta ett visst antal timmar framför en dator, vilket ledde till en ökning av antalet mastceller hos två av tre deltagare. Denna typ av mastcellsökningar ser man också i

samband med de typer av strålning, exempelvis radioaktiv strålning och röntgen, som är erkänt farliga, men där märks motsvarande effekt vid mycket kortare exponering.

Det är allmänt känt att problemet med koncentrations- och inlärningssvårigheter har ökat drastiskt det senaste årtiondet. Det manade onekligen till eftertanke att höra Olles redogörelse för Henry Lais experiment med råttor som utsattes för mikrovågsbestrålning på blåttandsfrekvensen 2,45 GHz och ett SAR-värde på 0,6W/kg (alltså väl inom gränserna för vad vi anses tåla). Efter 45 minuters bestrålning fick råttorna svårt att orientera sig och minnas.

Den strålning vi dagligen rör oss i där basstationer finns uppsatta, ligger någonstans mellan 20-600 $\mu\text{W}/\text{kg}$. I ljuset av detta blir man onekligen fundersam när man får höra att det läckage på blod-hjärnbarriären som professorerna Persson, Salford och Brun funnit, uppstår vid mikrovågsbestrålning på 400 $\mu\text{W}/\text{kg}$ – alltså 5000 gånger lägre än SAR-värdet 2 W/kg.

Olle beskrev vidare studier som visar på höjt blodtryck, risk för infertilitet, godartade och maligna hjärntumörer och mycket mer. Som slutkläm konstaterade han att den statistiska sannolikheten för att samtliga dessa studier är fel, är i princip obefintlig – och det räcker att en av dem är riktig för att det ska finnas anledning att dra i nödbromsen. Egentligen är det redan för sent att agera, men vi behöver inte låta det bli ännu mer för sent!

Sonja Fredberg

*När det ropas "leve framåtskridandet" – fråga
"framåtskridande till vad?"*

Stanislav J Lec

TIPS FRÅN VÅGBRYTAREN HÄRRYDA

När kommunerna bestämmer sina riktlinjer för 3G-utbyggnaden, borde man kunna lägga in en regel som säger: ”Bygglov för master skall vara giltiga från den dag de vinner laga kraft.” Det innebär att man inte får bygga någon mast förrän ärendet inte längre går att överklaga.

Detta borde de flesta kommuner kunna gå med på. Det handlar ju om att bevara medborgarnas tro på att man faktiskt kan påverka sin situation och sin närmiljö.

FRIZONER

På regeringens uppdrag har förre justitierådet Bertil Persson utrett frågan om hur man ska kunna skydda känsliga forskningsanläggningar mot mobilstrålning. Han vill göra det straffbart att tala i mobiltelefon i zoner som omger dylika anläggningar

Tidningen Metro, där vi hittat dessa uppgifter, skriver att kommuner som vill införa lågstrålande zoner kan få hjälp av denna utredning.

*”Förstörelsens nästen är kraftigt bemannade
det är dags för de snälla att bli fly förbannade.”*

Tage Danielsson

MOBILTELEFONI ORSAKAR NERVCELLSDÖD

Nyligen publicerades i tidskriften "Environmental Health Perspectives" en studie av professor Leif Salford och medarbetare vid Lunds universitet. Denna studie visade att strålning från mobiltelefoni orsakar nervcellsdöd.

Under två timmar utsatte forskarna råttor för strålning motsvarande den från mobiltelefoner. Efter femtio dagar undersöktes deras hjärnor. Man fann att många hjärnceller var döda. Råttorna i försöket var mellan tolv och sexton veckor gamla. Det anses att deras hjärnor i den åldern befinner sig i samma utvecklingsfas som tonåringars. Råttors hjärnor är lika människors, med samma blod- hjärnbarriär och neuroner. Det finns god anledning att anta att människor kan påverkas på samma sätt av mobilstrålningen.

De områden i hjärnan som studerats var de som anses ha att göra med inläring, rörelseförmåga och minne. Risken finns att mobiltelefonerandet påskyndar utvecklingen av Alzheimers sjukdom.

Forskarnas slutsats i tidskriften var: "Vi kan inte utesluta att en hel generation mobiltelefonanvändare, efter några årtionden av daglig användning, kommer att lida av negativa effekter redan i medelåldern".

NERTRIMMAD MIKRO – OLÄMPLIG SOVPLATS

Statens strålskyddsinstitut, som envist förlitar sig på industrins egen strålskyddskommission ICNIRP, hävdar fortfarande att mikrovågor bara kan vara skadliga om de är starka nog att höja temperaturen i kroppens celler.

Ett av alla försök som påvisat motsatsen gjordes på Nottinghams universitet (studien publicerad i *Nature*, 25/5 – 2000).

Man försåg plattmaskar med en sorts gener som skulle färga cellerna om de utsattes för skadlig påverkan. Maskarna övernattade sedan i en ombyggd mikrovågsugn med effekten 0,5 watt, vilket motsvarar en strålningsnivå 2000 gånger under det rekommenderade gränsvärdet.

Maskarnas celler färgades under natten och man konstaterade att mikrovågorna hade påverkat cellernas proteiner utan att temperaturen hade höjts!

Mänskliga celler påverkas på samma sätt, så därför anser forskarna att ICNIRP:s gränsvärden bör revideras.

FREIBURG-APPELLEN

Appell utsänd av IGUMED = Interdisciplinäre Gesellschaft für Umweltmedizin e.V. (Tvärvetenskaplig förening för miljömedicin), 9 oktober 2002

Originalet finns på www.elektrosmognews.de/Freiburger_Appell.pdf.

Svensk översättning av Ragnar Forshufvud.

Djupt oroadе för våra medmänniskors hälsa vänder vi oss, etablerade läkare av alla inriktningar, speciellt miljömedicin, till läkarkåren, till ansvariga för hälsofrågor och politik, liksom till allmänheten.

Vi har under de senaste åren iakttagit en dramatisk ökning av svåra och kroniska sjukdomar, i synnerhet

- Inlärnings-, koncentrations- och beteendestörningar hos barn (t.ex. hyperaktivitet).
- Skenande blodtryck, som blir allt svårare att påverka med mediciner
- Hjärtarytmier
- Hjärtinfarkt och apoplexi (stroke) hos allt yngre människor
- Hjärndegenerativa sjukdomar (t.ex. Alzheimers syndrom) och epilepsi
- Cancersjukdomar som leukemi och hjärntumörer.

Vi iakttar dessutom allt oftare olika störningar, ofta felaktigt uppfattade som psykosomatiska, nämligen

- huvudvärk och migrän
- kronisk utmattning
- inre oro
- sömnlöshet och trötthet på dagen
- öronsus
- infektionsbenägenhet
- nerv- och mjukdelssmärtor, som inte kan förklaras med normala orsaker, för att bara nämna de mest påfallande symptomen.

Eftersom vi i regel känner våra patienters boendemiljö och vanor ser vi, särskilt efter målinriktad utfrågning, allt oftare ett tydligt samband i rum och tid mellan insjuknandet och början av en strålningsbelastning, exempelvis i form av

- installation av en mobilbasstation i patientens närmaste omgivning
- intensivt mobiltelefonerande
- anskaffandet av en sladdlös telefon typ DECT i eget hus eller i grannskapet.

Vi kan inte längre tro på rent slumpartade sammanträffanden, ty

- alltför ofta iakttar vi en påfallande anhopning av vissa bestämda sjukdomar i områden eller bostäder med stark strålning
- alltför ofta förbättras sjukdomen, eller försvinner månads- eller årslånga besvär på relativt kort tid efter reducering eller eliminering av strålningen i patientens miljö
- alltför ofta bekräftar dessutom byggnadsbiologiska mätningar osedvanligt hög elektromagnetisk strålningsintensitet på platsen.

På grund av våra dagliga erfarenheter betraktar vi den 1992 införda och numera yttäckande mobiltelefonin och de sedan 1995 saluförda sladdlösa telefonerna enligt DECT-standard som en av de viktiga orsakerna till denna ödesdigra utveckling! Dessa pulsade mikrovågor kan ingen längre helt komma undan. De förstärker inverkan av redan befintlig kemisk och fysikalisk miljöpåverkan, belastar därutöver immunsystemet och kan få kroppens sista försvarsmekanismer att sluta fungera.

Gravida, barn, ungdomar, gamla och sjuka är särskilt utsatta. Våra terapeutiska bemödanden för återställande av hälsan blir allt oftare utan framgång. Ty denna strålning som pågår 24 timmar om dygnet och tränger in överallt, även i barn- och sovrum, som vi betraktar som ytterst viktiga platser för

avspänning, regeneration och läkning, orsakar oavbruten stress och förhindrar den återhämtning och vila som är absolut nödvändig.

I betraktande av denna oroande utveckling ser vi det som vår plikt att föra ut våra iakttagelser till offentligheten, särskilt sedan vi fått höra att tyska domstolar betraktar risker med mobiltelefoni som ”rent hypotetiska” (se domar utfärdade under våren 2002 av författningsdomstolen i Karlsruhe och förvaltningsdomstolen i Mannheim).

Det som vi upplever i vår vardagliga praktik är allt annat än hypotetiskt! Vi ser det ökande antalet kroniskt sjuka också som en följd av en oansvarig gränsvärdespolitik, som i stället för att ha som mål att skydda befolkningen, både för kortvarig och i synnerhet för långvarig bestrålning, underkastar sig diktat av en teknologi som man sedan länge har förstått vara farlig. Det är för oss början på en utveckling som måste tas på stort allvar och som hotar hälsan för många människor.

Vi låter oss inte längre lugnas med fler verklighetsfrämmande forskningsresultat, som, efter vad erfarenheten visar, ofta påverkas av industrin, medan beviskraftiga studier ignoreras. Vi anser det ytterst angeläget att man handlar nu! Som läkare är vi framför allt företrädare för våra patienter. I deras intresse, vars rättighet till liv och oskadad hälsa nu sätts på spel, vädjar vi till de ansvariga inom politik och hälsovård: Understöd med allt ert inflytande våra krav enligt nedan.

- Nya biologiskt oskadliga kommunikationstekniker med en från ekonomiska intressen fristående prövning av riskerna innan de införs, och som omedelbar åtgärd och övergångsarrangemang:
- Radikal sänkning av gränsvärden, sändeffekter och strålningsexponering till en biologiskt försvarbar nivå, speciellt i sovrum.
- Ingen fortsatt utbyggnad av mobiltelefonin, så att inte strålningen återigen blir mångfaldigt starkare.
- Medbestämmanderätt för kommunerna och deras invånare vid planering av antennernas placering, vilket borde vara en självklarhet i en demokrati.
- Upplysning av befolkningen och speciellt mobilanvändare om hälsorisker med elektromagnetiska fält, vilket kommer att leda till mer medveten användning, mobilförbud för barn och begränsning av ungdomars telefonerande.

- Förbud mot mobilanvändning och DECT-telefoner i barndaghem, skolor, sjukhus, ålderdomshem, möteslokaler, teater- och konsertlokaler, offentliga byggnader och kollektivtrafik, analogt med rökförbudet.
- Mobilfria zoner (ingen mobilanvändning, inga basstationer) analogt med bilfria områden.
- Samarbetning av DECT-standarden för sladdlösa telefoner med målsättning att reducera strålningsintensiteten och begränsa den till den tid då samtal pågår, samt att undvika den biologiskt särskilt skadliga pulsningen.
- Av industrin oberoende forskning som tar hänsyn till alla de kritiska forskningsresultat som finns tillgängliga, och till de iakttagelser vi har gjort som läkare.

Undertecknat av 1000 läkare april 2003

IGUMED har adress Bergseestr. 57, D-797 13 Bad Säckingen

Tel: 0049-7761-913490, Fax 0049-7761-913491

e-post: igumed@gmx.de

På MIMERS BRUNN Kunskapsförlaget har
**Svart på vitt – Röster och vittnesmål om
 elöverkänslighet**
 kommit ut.

(Pocket, 224 sidor; cirkapris 76:- kr) En bok som dokumenterar och diskuterar problemet elöverkänslighet ur många olika aspekter, bland annat:

Hur blir man elöverkänslig? Vilka är symptomen? Hur blir de elöverkänsliga bemötta av hälso- och sjukvården och andra institutioner? Vilka är de sociala konsekvenserna? Hjälper elsanering? Kan man bli frisk?

Dessa frågor, och fler därtill, besvarades av de elöverkänsliga själva – och av andra som på olika sätt kommit i kontakt med problemet – i 33 muntliga inlägg som hölls vid den *hearing* i Stockholm den 8 mars 2000 anordnad av *Rådet för arbetslivsforskning (RALF)* och i de 415 brev som inkom till RALF i samband med hearingen

RALF lovade att trycka detta stora material och ställa det till allmänhetens förfogande, men tog senare tillbaka löftet med motiveringen att anslaget

tagit slut. Det spår detta stora material lämnade i den statliga utredningen var en enda sida text, där man förklarade att det inte gick att få ut något av värde vare sig ur de muntliga inläggen eller breven.

Alla dessa inlägg och brev var dock offentlig handling, och *Rigmor Granlund-Lind* och *John Lind* har läst och redigerat dem för att trots allt möjliggöra en utgivning. Här torpederas effektivt den statliga utredningen.

Svart på vitt *redovisar dokument som avslöjar hur myndigheter, arbetsgivare och andra misstror de drabbade och hur elöverkänsliga behandlas av läkare, försäkringskassa och vårdinstitutioner. Men här visas också vilken styrka som finns hos många av dessa människor, inte minst högt utbildade tekniker och specialister inom området, och hur de lyckas övervinna svårigheter. Deras erfarenheter är till nytta både för de redan drabbade och för dem som kan komma att drabbas i framtiden.*

Egentligen borde denna berättelse slå ner som en bomb, ty alltför drabbas och det hela kan mycket väl komma att utvecklas till ett gigantiskt folkhälsoproblem, men vi skall inte bli förvånade om den tystas ner och förtigs. Lyckligtvis är redan halva upplagan såld och många även utanför den drabbade kretsen lär läsa och ta till sig dessa kunskaper.

MIMERS BRUNN inbjuder medieinstitutioner och företag att höra av sig om ett läseexemplar.

För förlaget *Wolf Elz*

*MIMERS BRUNN KUNSKAPSFÖRLAGET, Karlslund S – 733 92 * VARMSÄTRA*
Tele/fax: 0224 – 23006 Intern:+46–224 23006, e-post mimersbrunn@mail.bip.net
PostGiro: 78 29 21 – 1; Bankgiro: 5047 - 0194;
Org.Nr: 430818-9697; F-skattsedel finnes; MOMS/VAT-nr: 430818969701SE
http://home.bip.net/mimersbrunn

Detta är pressmeddelandet som kom från Mimers Brunn. Vi som läst boken kan bara tillägga:

Köp den! Läs den! Ge den i present till politiker, skolfolk och läkare!

En människa borde aldrig skämmas över att ha haft orätt. Det är ju bara detsamma som att säga att hon är klokare i dag än i går.

Alexander Pope

MOTSTÅND MED FRAMGÅNG

Kommer ni ihåg berättelsen om upproret i Maintal i Tyskland, återgivit i första numret av medlemsbladet? ”*Det lönar sig att kämpa*” Här följer en fortsättning hämtad ur en artikel i tidskriften *Wohnung und Gesundheits* vårnummer år 2002. Ur den mycket långa artikeln har jag tagit ut en del som handlar om den fortsatta utvecklingen av motståndsarbetet i Tyskland:

”På grund av de många oroväckande hänvisningarna blir man på ansvarigt håll medvetnare och försiktigare i umgänget med mobiltelefonin. Från juni 2001 sluter staden Maintal inga nya överenskommelser om uppförandet av mobilsändaranläggningar i sina bostads- och industriområden. Magistraten vill aktivt ta del av framtida lägen och därvid ge akt på att nya anläggningar inte etableras på bebyggda orter och att befintliga sändare utanför orterna i möjligaste mån utnyttjas gemensamt av flera mobiloperatörer.

Därvid ska de lokala medborgarinitiativen på respektive ort komma till tals. Detta enligt stadens parlament i samstämmigt beslut med alla partier: CDU, SPD, Grüne och FDP. Andra städer tar *Maintal* som förebild och bemödar sig om mer överensstämmelse med de lokala politikerna och med befolkningen inför nya installationer av mobilsändaranläggningar: Inga mobiltelefonantennar i känsliga områden med förskolor och skolor. Sändaranläggningar i möjligaste mån långt bort från bostadsområden. Detta fordrar sedan sommaren 2001 flera städer, till exempel *Düsseldorf, Köln, Krefeld, Mülheim, Regensburg* och *München*.

Andra städer och kommuner följer efter. Inga fler sändaranläggningar på bostadshus, deklarerar staden *Aschaffenberg* sedan november 1998. Sändaranläggningar hör inte hemma i bostadsområden och

på kyrkor, det bestämde alla stift i *Bayern*, som *München*, *Friesing* och *Würzburg* redan i juli 1998. Hälsovådlig påverkan kan inte uteslutas, säger miljörådet vid evangeliska kyrkan i *Westfalen*. I september 2001 är följande publicerat i ”Merkur Plus” *Würzburg*: – Med vårt ställningstagande för livet och bevarandet av skapelsen blir vi inte trovärdiga, om vi tillåter sådana sändarstationer utan en tillförlitlig bedömning av de möjliga riskerna.

Under tiden har över 5000 medborgarinitiativ mot mobilsändar-anläggningar tagits i Tyskland och det blir för varje vecka allt fler. Advokater och domare har händerna fulla med dessa ärenden. Man har lyckats få sändaranläggningar stoppade eller redan befintliga anläggningar avstängda.

På rådhuset i *Ratingen* avspärrades, under tryck av förvaltningen, E-nätet och mobilsändaren på grund av att personalen åberopade försämrad hälsa. I slutet av år 2000 satte staden *Dormagen* en tidsfrist för avveckling av en anläggning i ett bostadsområde. I september 2000 lät hovrätten i *Frankfurt* stänga av Telekomsändaren på Korskyrkan i *Oberursel*. I *Freiburg* blev i slutet av förra året en redan godkänd sändaranläggning genom ämbetsbeslut avstängd på hälsovådliga grunder. Hösten 2001 stoppade *Düsseldorfs* förvaltningsdomstol installerandet av en telekom-basstation i *Kaarst*.

Den långa artikel ur vilken detta är citerat är undertecknad av byggnadsbiologen Wolfgang Maes (författare bland annat till boken *Stress durch Strom und Strahlung*), Dr Manfred Mierau, Dr Thomas Haumann, civilingenjör Helmut Merkel och civilingenjör Norbert Honisch.

Författarna säger också: ”Vi från Baubiologi Maes och de läkare med vilka vi samarbetar upplever under senare år i ökande omfattning att människor reagerar på den pulsade strålningen från dessa sändare. Allt fler sändaranläggningar smygs upp i hemlighet... Det klagas allt högljuddare över kroppsliga och själsliga symtom som migrän, yrsel, trötthet, öronsusningar, nervproblem, koncentrationssvårigheter,

försämrat minne, retlighet. Ångest eller hjärtproblem uppträder efter att sändare installerats i närheten. *Förbättrad hälsa* efter avskärmning av rum utsatt för strålning, flyttning av sovplatsen till ett mindre belastat område eller avlägsnande av orsaken blir allt tydligare. För alla oss byggnadsbiologer och läkare kvarstår därför inte längre några tvivel om att denna elektrosmog kan utgöra en fara för hälsan...”

Allt detta känner vi till och försöker vi genom Vågbrytaren att väcka ett ökat medvetande om också här i landet. Men det verkligt intressanta med artikeln är påvisandet av hur medborgarinitiativen ökar och har framgång. Och att alltfler myndigheter och politiker griper in mot vad man kan kalla det strålände vansinnet! Vi svenskar är erkänt beskedligare och mer handlingsförlamade när det gäller att sätta sig till motvärn mot dem som bestämmer över våra huvuden än vad som är fallet i andra länder.

Låt oss med Maintal-historiens utveckling och de 5000 initiativen för ögonen bli handlingskraftigare, ta till oss alltmer kunskap och våga agera som väckarklockor – för att inte säga brandvarnare. Detta är nödvändigt för att inte bli helt överkörda av mobilindustrins ekonomiska och all ohälsa förnekande intressen. Även i Sverige har vi märkt att det finns politiker som börjar lyssna.

*Översättning och sammanfattning
Therése Lindberg*

Glöm inte bort insamlandet av namn på vår protestlista!
Den är fortfarande aktuell.
I februari hade 6000 personer skrivit på, och många fler
kommer att göra det om vi alla ger dem möjlighet.

LARMRAPPORT OM MIKROVÅGOR, mobiltelefoner och sändarmaster

Kort utdrag ur rapport av doktor Neil Cherry, Lincoln University, Nya Zeeland: "Evidence that Electromagnetic Radiation is Genotoxic: The Implication for the epidemiology of cancer and cardiac, neurological and reproductive effects.

En översikt av forskningsrapporter som påvisar att radiofrekvent mikrovågsstrålning påverkar gener, nervsystem och fertiliteten presenterades av doktor Neil Cherry för Nya Zeelands Parlament i maj 2000 och i juni för regeringarna i Italien, Österrike och Irland, samt för Europaparlamentet i Bryssel.

Neil Cherrys forskningssammanställning visar att hjärnan, hjärtat och cellerna, som ju kommunicerar via biologiska elektromagnetiska signaler, samt kroppens egna laddade joner, deras kanaler och föreningspunkter, alla kan störas av elektromagnetiska fält utifrån och därigenom påverka hälsan. I rapporten beskrivs vår naturliga biologiska aktivitet, nervsystemets och hjärtats känslighet och cellernas naturliga elektromagnetiska aktivitet.

Många studier visar att radiofrekvent strålning/ mikrovågor på *mycket låga nivåer* skadar DNA och kromosomerna. Mikrovågorna ökar förekomsten av fria radikaler och minskar produktionen av melatonin, vilket i sin tur kan leda till cancer, kromosomskador, störningar av kalciumjonerna och celledöd.

Det finns alltså bevis för att elektromagnetisk strålning inte bara skadar kromosomerna och DNA utan också förändrar de cellulära kalciumjonerna och ökar aktiviteten hos cancergenerna. Neil Cherry publicerar en lång lista över forskare som sedan många år varnar för riskerna med

mikrovågor. Strålningen från mobiltelefoner ändrar utflödet av kalciumjoner och ökar betydligt cancerrisken och dubbel risk gentemot en analog mobiltelefon. Detta gäller exponering under längre tid *men för nivåer mer än hundra gånger under rekommenderade gränsvärden!* Det finns även studier från områden där skador uppkommit vid *mer än tusen gånger lägre exponeringsnivå än de satta gränsvärdena.*

Vad beträffar basstationer ökar förekomsten av blodcancer hos både barn och vuxna som bor närmare än 500 meter från masterna. Nya studier har avslöjat neurologiska störningar som sömnproblem, MS, självmordsbenägenhet, ångest och depression hos människor som bor nära kraftledningar. Egentligen har man länge vetat detta och även att sådant boende bidrar till att leukemi utvecklas. Mobiltelefonerna har tillkommit och deras strålning ger huvudvärk, yrsel, minnesförlust, trötthet, illamående och koncentrationssvårigheter. Neil Cherry visar bland annat på studier från Sverige och Norge. Svenska studier visar att 20 % av användarna får ovannämnda symtom vid mer än 60 minuters mobiltelefonanvändning per dag.

Redan vid exponeringsnivåer så låga som $0,0001 \mu\text{W}/\text{cm}^2$ har barns inlärningsförmåga och utveckling störts. De rekommenderade gränsvärdena ligger mellan 450 och $1000 \mu\text{W}/\text{cm}^2$.

Neil Cherrys slutsatser angående mobiltelefoni är följande: Förmodligen kommer mobiltelefonin att leda till en stark ökning av neurologiska sjukdomar och hjärntumörer inom de närmaste 10-20 åren. Basstationerna kommer att ge en stor ökning av missfall, cancersjukdomar, nerv- och hjärtsjukdomar samt andra sjukdomar och dödsfall.

Tusentals basstationer sätts nu upp överallt i bostadsområden och miljontals människor utsätts för radio- och mikrovågor på nivåer som man *vet* orsakar allvarliga hälsoeffekter. Problemen kommer snabbt att öka om inte drastiska åtgärder omedelbart vidtas för att stoppa denna utveckling.

*Sammanfattning och översättning av
Agneta Gutiérrez*

SOMMESTAD GLÖMDE SITT VIKTIGASTE UPPDRAG – FÖRSIKTIGHETSPRINCIPEN

I samband med en diskussion i TV 4:s debattprogram Diskus igår kväll uppgav miljöminister Lena Sommestad att man inte funnit påtagliga hälsorisker med mobiltelefoni. En tragisk och felaktig hållning menar Miljöpartiets riksdagsledamot Lotta N Hedström, som ikväll deltar i programmet Debatt i SVT.

– En miljöministers uppdrag är snarare att tidigt identifiera risker och i möjligaste mån parera för dem, allt enligt den försiktighetsprincip vi sedan Rio-konferensen omfattar, säger Lotta N Hedström.

– Den så kallade elektrosmog som bland annat består av mobiltelefoner, master, fält runt elektrisk och elektronisk apparatur, datorer och bildskärmar, lysrör etc, håller på att växa till ett verkligt folkhälsoproblem. Särskilt som energiökningen runt dessa installationer också ofta frigör skadliga kemikalier. (EU-parlamentets STOA-rapport ”Fysiologiska effekter och miljöeffekter av icke-joniserande strålning”.)

– Istället för att okritiskt sälla sig till de industrilöjala rapporter som förnekar problemet bör vår miljöminister tillsammans med hälsominister Karlsson förmå hela regeringen att ta denna komponent i den exploderande nationella ohälsan på största allvar. Den måste bli genomförd på ett obundet sätt.

Ett av världens mest mast- och mobiltäta länder, Sverige, har sedan den utvecklingen startade nått något av världens högsta ohälsotal – att inte se riskerna med detta är ovetenskapligt och oförsvarligt, säger Lotta Nilsson Hedström.

Detta brev har Vågbrytaren skickat till samtliga landsting:

TILL SVERIGES SAMTLIGA SJUKVÅRDSLANDSTINGSRÅD

De senaste åren har sjukskrivningssiffrorna rusat i höjden på ett sätt som är mycket alarmerande. Dagligen läser vi i tidningarna om hur man söker orsaker och lösningar till detta gigantiska problem.

Den ökande långtidssjukskrivningen medför enorma samhällskostnader. Än värre är det stora mänskliga lidande som ligger bakom siffrorna.

Det råder väl ingen tvekan om att stress är en stor bidragande orsak till att så många unga och medelålders människor blir helt eller delvis oförmögna till förvärvsarbete. Orsakerna sägs bland annat vara ökad arbetsbelastning.

En annan orsak till stress som sällan nämns i debatten är den dramatiska ökningen av elektromagnetisk strålning i samhället. Mobiltelefonin, olika trådlösa system, digitalradio, digitalteve, lågenergilampor, datorer – listan kan göras lång över bidragsgivare till dagens intensiva elektromagnetiska strålmiljö.

Utbyggnaden av mobiltelefonin och övrig trådlös teknik sammanfaller på ett flagrant sätt tidsmässigt med den ökade sjukskrivningen.

Åtskilliga vetenskapliga studier påvisar ett samband mellan

olika stressymtom och exponering för radiofrekvent mikrovågsstrålning.

Elöverkänslighet är ett problem som ökar. Eftersom svenska myndigheter vägrar att ta detta problem på allvar är det många, många som av rädsla för att bli betraktade som inbillningssjuka inte vågar söka hjälp för sina problem, utan lider i tysthet. Därför är mörkertalet stort när det gäller dessa skador. Detta framgår klart och tydligt av de otaliga telefonsamtal och brev vi i Vågbrytaren får dagligen.

Det finns flera exempel på individer som blivit så mistrodda inom vården och så nonchalant behandlade av okunniga läkare att de tagit sina liv. Inte på grund av psykisk sjukdom, utan därför att det helt enkelt inte fanns någonstans att vända sig och ingenstans att ta vägen för att undkomma orsakerna till deras outhärdliga situation.

Många elöverkänsliga lever redan som flyktingar, helt utestängda från all samhällelig gemenskap, all samhällsservice och alla medborgerliga rättigheter. Med 3G-utbyggnadens planerade totala täckning av Sverige, kommer de även att berövas möjligheten att leva som flyktingar i sitt eget land.

Med tanke på det internationella handikappåret 2003, anser vi att Sveriges alla landsting måste utarbeta gemensamma strategier för att ge de elöverkänsliga (handikappgrupp 27 i HSO) en människovärdig tillvaro. Den borde rimligtvis omfatta rätten till bostäder där de kan vistas utan att bli sjuka och utan rädsla för att bli bortdrivna av nyupp-satta mobilbasstationer och dylikt. Den borde också omfatta rätten till sjukvård i lokaler som inte förvärrar deras symtom

– alternativt en fungerande hemsjukvård. Givetvis borde sjukvårdspersonalen inte heller tillåtas att, som ofta sker, trakassera och förödmjuka dessa patienter.

Mobilindustrin och It-industrin genererar just nu stora inkomster till Sverige. Frågan är dock om inte total-kostnaden för verksamhetens negativa effekter vida överstiger inkomsterna.

Vore det inte dags att göra en stor satsning på opartisk forskning om problemet? Att verkligen studera de av många forskare påvisade sambanden mellan den ökande mängden stressrelaterade sjukdomar och den intensifierade exponeringen för elektromagnetisk strålning?

Det finns hundratals seriösa internationella forskningsrapporter som påvisar allvarliga hälsokonsekvenser av elektromagnetisk strålning – inte minst av mobilstrålningen – vilket lett till att myndigheterna i exempelvis Ryssland, England och Tyskland inte vill tillåta barn under sexton år att använda mobiltelefon utom i yttersta nödfall.

Att man hittills inte kunnat nå vetenskaplig konsensus om sambanden mellan elektromagnetisk strålning och ohälsa, beror huvudsakligen på den stora mängden företagsfinansierade studier, den av bland annat riksdagens revisorer hårt kritiserade (på grund av jäv) RALF-rapporten och inte minst på den av industrin finansierade strålskyddskommissionen ICNIRP.

Denna brist på konsensus borde rimligtvis inte, som idag, medföra att man nonchalerar problematiken. Tvärtom säger miljöbalkens försiktighetsprincip att en verksamhet ska

begränsas eller hindras om det råder en osäkerhet om dess påverkan på människor eller miljön.

Hela den väldiga mängd forskning som påvisat allvarliga risker ner till hundratusendelar av de av ICNIRP (dvs industrin) rekommenderade gränsvärdena, borde ha medfört att miljöbalkens försiktighetsprincip tillämpats för länge sedan. Redan risken för skador och olägenheter medför en skyldighet att vidta de åtgärder som behövs för att negativa effekter på hälsa och miljö ska förebyggas, hindras eller motverkas. Skyldigheten gäller alltså inte bara konstaterade skador och olägenheter, utan även möjliga / sannolika / troliga skador och olägenheter.

Socialstyrelsen och Statens strålskyddsinstitut har tydligen inte resurser att ta del av detta material, utan förlitar sig på ICNIRP och RALF.

Därför borde landstingen kräva att resurser ställs till förfogande för en omedelbar sammanställning och utvärdering av existerande internationell forskning, utförd av en från industrin helt fristående forskargrupp. Denna sammanställning bör kompletteras med ytterligare forskning för att fylla ut eventuella luckor – exempelvis långtidseffekter av kontinuerlig exponering för lågintensiv mikrovågsstrålning med aktuella frekvenser.

Detta för att om möjligt hejda de galopperande sjukskrivningstalen och mildra de redan drabbades svåra situation.

Vågbrytarens styrelse

ORSAKAR MOBILTELEFONIN SPARVDÖD?

Trettio tusen engelska fågelskådare har engagerats för en stor vetenskaplig studie. Den ska utröna om det finns något samband mellan mobiltelefonin och den dramatiska minskningen av sparvpopulationen i Storbritannien. De senaste trettio åren har antalet sparvar halverats.

Den största minskningen har skett i storstäderna. I London har sparvarnas antal minskat med 75 procent sedan 1994, vilket sammanfaller tidsmässigt med utbyggnaden av mobiltelefonin.

Fågelskådarna ska inventera sparvpopulationen i närheten av basstationer för mobiltelefoni, där de elektromagnetiska fälten är starka. The British Trust for Ornithology har utsett Rosie Cleary till att leda studien, som delvis är statligt finansierad. Den kommer att omfatta en tidsperiod på arton månader, dvs. två häckningssäsonger.

Intressant i sammanhanget är att spanska vetenskapsmän funnit att fåglar undviker platser med stark elektromagnetisk strålning. Det har också gjorts försök som visar att hönsens förmåga att lägga ägg påverkas av elektromagnetisk strålning.

I Ouruhia, på Nya Zeland, har man under 90-talet noterat en drastisk minskning av gnagare, getingar, bin och grodor nära FM-sändare och mobilmaster. Den intressantaste observationen var att kaninerna, innan de försvann helt,

började gräva sina hålor under lador av korrugerad plåt (som till viss del skyddar mot strålningen). Tidigare hade kaninerna på grund av rädsla för hundar inte haft sina bon så nära mänsklig bebyggelse.

Tyska studier har visat att bin slutar producera honung och växar igen sina kupor mitt under högsäsongen när de utsätts för elektromagnetisk strålning. Därmed begår de självmord.

Antalet studier och observationer av negativ inverkan från elektromagnetisk strålning på fåglar, råttor, maskar, insekter, bakterier, med mera, är mycket stort. När ska Svenska Naturskyddsföreningen och andra miljöorganisationer vakna? I andra länder är många miljöorganisationer mycket aktiva i frågan. Varför inte här?

Sonja Fredberg

Ibland händer det att vi får ett
inbetalningskort som saknar både namn och
kontonummer.

Då blir det omöjligt för oss att spåra
betalningen.

Om ni hör talas om någon som klagar över
uteblivna utskick från Vågbrytaren,
kanske ni kan be vederbörande ringa?

På "Vågbrytaren Riks" hemsida hittar du bl a länkar till intressanta webbadresser samt till lokalgrupper runtom i landet. Dessutom en mängd användbar information om överklaganden, forskningsresultat m.m..

<http://www.vagbrytaren.org>

e-post: vagbrytaren@jdb.se

Hösten 2003 bildades nätverket "Rikskampanjen mot elsmog"

På Rikskampanjens hemsida finner du bl a boktips och information om aktuella aktiviteter runtom i landet.

Adress: <http://hem.passagen.se/rikskampanjen>

Kontakt via Vågbrytarens e-postadress: vagbrytaren@jdb.se

Adresser till lokala grupper, april 2004

VÅGBRYTAREN STOCKHOLM, Pilotgatan 23, 128 32 Skarpnäck

info@vagbrytarenstockholm.se, www.vagbrytarenstockholm.se

VÅGBRYTAREN I VÄST

kontaktperson: Eva Säter, tel: 0523-520 52

VÅGBRYTAREN PAJALA, kontaktperson: Jenny Abdelkader,

tel: 0978-718 39, e -post: jenny.abdelkader@telia.com

VÅGBRYTAREN SYDOST, kontaktpersoner: Kristina Fällman och Bertil

Lindberg, Tel. och fax: 0471-413 80

VÅGBRYTAREN MELLAN VÄNERN OCH VÄTTERN

kent.olof.soderqvist@swipnet.se, www.vagbrytarna.com

VÅGBRYTAREN ÖSTERSUND, kontaktperson: Petter Stugvard,

tel: 063-35223, snabel_apan@hotmail.com

VÅGBRYTAREN HÄRRYDA, Lena Krook, tel: 031-338 13 57,

Ann Catrine Rydell, tel: 0301 218 44, vagbrytaren-harryda@email.com

<http://home.swipnet.se/vagbrytaren-harryda>

NÄTVERKET MOT 3G I TOLLERED, e-post: sverige@stoppamasten.nu

www.stoppamasten.nu

VÅGBRYTAREN SKÅNE, Karin och Björn Hermansson,

tel: 0415 422 66, e-post: hermanshus@compaqnet.se

VÅGBRYTAREN GÄVLE, kontaktperson: Stina Eriksson,

tel: 026-14 54 25, e-post: stinaeriksson@planet-save.com

VÅGBRYTAREN ÖLME, kontaktperson: Marianne Axelsson,

tel: 054 - 84 30 90